

7/2003

**Näkemyksiä keskusteluun
työllisyysasteen nostamisesta**

Elokuu 2003

Lisätietoja:

Pertti Parmanne

pertti.parmanne@sak.fi

puh. (09) 7721 310

Kalle Räisänen

kalle.raisanen@sak.fi

puh. (09) 7721 449

SAK, PL 157
FIN-00531 Helsinki

Sisällys

Näkemyksiä keskusteluun työllisyysasteen nostamisesta	3
Lähtökohtia	3
Hallituksen työllisyystavoitteiden vaatimia toimenpiteitä	6
Kiireelliset työllisyystoimet	6
1. Uusi talouskasvu on saatava vauhtiin	6
2. Elinkeino- ja työllisyyspolitiikkaa on tehostettava	6
3. Aktiivisen työvoimapolitiikan keinoja ja voimavaroja on vahvistettava, työhallinnon velvoitteita on lisättävä	6
4. Vajaakuntoisten työllistämismahdollisuuksia on parannettava	7
5. Irtisanomisiin on puututtava	7
Pidemmän aikavälin toimet työllisyysasteen nostamiseksi	8
6. Kasvua ja työllisyyttä sekä ostovoiman suotuisaa kehitystä tukevaa talous- ja työmarkkinapolitiikkaa on jatkettava	8
7. Nuorten pysyvää siirtymistä työmarkkinoille on nopeutettava	8
8. Nuorten yhteiskuntatakuu on toteutettava	8
9. Työelämän on joustettava paremmin perheen ja opiskelun hyväksi	9
10. Aikuiskoulutuksesta on tehtävä todellinen vaihtoehto	9
11. Työelämän sukupolvenvaihdokseen on varauduttava kolmikantaisella toimintamallilla	9
12. Ikääntyvien työssäpysymistä on tuettava	10
13. Työelämän laatua on kehitettävä	10
14. Yhteistoimintalain kokonaisuudistus on saatava valmiiksi	11
Verotuksen on tuettava työllisyyttä ja oikeudenmukaisuutta	12
15. Työntekoa suosivaa vero- ja maksupolitiikkaa on jatkettava	12
16. Yritys- ja pääomaverouudistus on saatettava loppuun	12
17. Työvaltaisten palvelualojen arvonlisäveroa on alennettava	12
LIITE	
Nuorten yhteiskuntatakuu	13

Näkemyksiä keskusteluun työllisyysasteen nostamisesta

Lähtökohtia

Hallitusohjelman tavoite 100 000 uudesta työpaikasta ja työllisyysasteen nostamisesta vaalikauden aikana 70%:in vaativat nyt sekä uusia irtisanomisia ehkäiseviä, nopeavaikutteisia toimia että pitkäjänteistä työllisyyspolitiikkaa työllisyysasteen nostamiseksi. SAK on valmis hallitusohjelman mukaiseen hallituksen ja työmarkkinaosapuolten yhteistyöhön työllisyysasteen nostamiseksi.

Samalla kun työttömyyden kasvu on katkaistava ja käännettävä työttömyys laskuun, on valmistauduttava voimakkaamman talouskasvun alkamiseen ja työelämässä pian edessä olevaan suureen sukupolvenvaihdokseen. Työllisyyden hoidossa on suhdanepolitiikan lisäksi pidettävä mielessä työelämän pitkäjänteinen kehittämistyö ja tulevaisuuden ennakointi.

Hallitusohjelman työllisyysastetavoitteissa tähdätään vuosien päähän. Monet tavoitteiden edellyttämät toimet vaikuttavat hitaasti, joten niitä on tarpeen aloittaa nyt, vaikka tuloksia voi odottaa vasta vuosien päästä. Sama pitkäjänteisyys koskee myös monia työelämässä jo toteutettuja uudistuksia ja sosiaalipakettia, johon sisältyvä suuri eläkeuudistus tulee pääosin voimaan vuonna 2005. Nyt käytävässä työllisyyskeskustelussa ei pidä romuttaa työllisyysasteen nostoon jo pitkään suuntautunutta linjaa yksittäisillä silmäkääntötempuilla.

Johdonmukaisen linjan ansiosta Suomessa on pystytty monia muita EU-maita paremmin varautumaan eläköitymisen lisääntymiseen ja tulevaisuuden haasteisiin. Suurissa EU-maissa julkinen talous on ajautunut alijäämäongelmiin, joiden yhtenä ratkaisuna on jouduttu esittämään leikkauksia eläkkeisiin. Monista EU-maista poiketen Suomessa lakisääteisiä eläkkeitä rahastoidaan etukäteen. Siksi Suomessa ei ole samanlaista tarvetta eläkeleikkauksiin, vaikka julkinen talous kääntyisi alijäämäiseksi. Kun tutkimusten mukaan myös kilpailukykyämme on hyvä, suomalaisen työllisyyskeskustelun lähtökohdat ovat erilaiset kuin useimmissa EU-maissa.

Suomen työllisyysasteen nostamisen ajankohtaiset rakenteelliset toimet aloitettiin sosiaalipaketilla ja tuoreella suurella eläkeuudistuksella, jolla työuran loppupään sosiaaliturvan perusteet uudistettiin. Nyt on vuorostaan keskityttävä vielä uudistamattomiin alueisiin, kuten työurien pidentämiseen työhistorian alkupäässä, ja panostettava voimaperäisesti työuran aikaisiin parannuksiin osaamista, työssäjaksamista ja työntekijöiden muutosturvallisuutta parantavin toimin.

Kiireellisiä toimia työttömyyden ehkäisemiseksi

Hallitusohjelman työllisyystavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että ajankohtainen lomautus- ja irtisanomisaalto saadaan käännettyä valmistautumiseksi uuteen nousuun.

Jotta työttömyyden kasvu ja irtisanomisten lisääntyminen saadaan estettyä on pikaisesti keskityttävä ainakin seuraaviin asioihin:

- talouskasvua vauhditetaan,
- aktiivista elinkeinopolitiikkaa tehostetaan
- vajaakuntoisten työllistämismahdollisuuksia parannetaan
- irtisanomisiin puututaan, panostetaan työelämässä koulutukseen
- aktiivisen työvoimapolitiikan välineitä ja voimavaroja vahvistetaan, työhallinnon velvoitteita lisätään

Työllisyysaste on saatava nousemaan

Työllisyysasteen nostaminen edellyttää ennen kaikkea yhteistyötä ja laaja-alaista politiikkaa. Ilman vahvaa talouskasvua työllisyystavoitteiden saavuttamisessa ei onnistuta eikä hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohja ole turvattu. Suomen julkinen talous on ylijäämäinen ja yritysten taseet ja kilpailukyky ovat hyvässä kunnossa, kun kansainvälisestä taloudesta poistuu alavireisyys ja kasvu pääsee vauhtiin.

Työllisyysasteen nostamiseksi tarvitaan toimia niin työuran alkupäässä, parhaassa työiässä olevien kuin työuran loppupäässä olevien keskuudessa. Keskimääräinen työmarkkinoilta poistumisikä on tilastointitavasta riippuen Suomessa 59-61 vuotta. Se on EU:n keskiarvoja korkeampi, mutta edellyttää edelleenkin – erityisesti työelämässä – ponnisteluja keskimääräisen työstälähtemisiään asteittaiseksi nostamiseksi.

Harjoitettu työmarkkinapolitiikka on tukenut työllisyyttä, vakautta ja ennustettavuutta lisäävää politiikkaa. Työllisyysasteen kohottamiseen tarkoitettujen komikantaisesti valmistellut uudistukset aloitettiin jo edellisen vaalikauden aikana sopimalla isosta ja vaikutuksiltaan kauaskantoisesta sosiaalipaketista, joka sisälsi työttömyysturvauudistuksen ja suuren eläkeuudistuksen. Yhteisenä tavoitteena on ollut, että suuressa eläkeuudistuksessa tehdyillä rakenteellisilla uudistuksilla keskimääräinen eläköitymisikä nousee 2-3 vuodella muutaman vuosikymmenen kuluessa.

Niin ikään edellisten vuosien aikana ja työmarkkinaratkaisujen vauhdittamana tehtiin monia työelämään vaikuttavia uudistuksia, joiden tarkoituksena oli työllisyysasteen nousun mahdollistaminen. Näin toimittiin mm. panostamalla koulutukseen, työssäjaksamiseen ja työn ja perhe-elämän kestävämpään yhteensovittamiseen.

Hallituksen työllisyyspolitiikan pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttaminen edellyttää saman määrätietoisin linjan jatkamista. Työllisyysasteen nostamisessa on huomion kiinnityttävä seuraaviin asioihin:

- kasvua ja työllisyyttä tukevaa talous- ja työmarkkinapolitiikkaa jatketaan
- nuorten siirtymistä työmarkkinoille nopeutetaan
- nuorten yhteiskuntatakuu toteutetaan
- työelämässä joustetaan paremmin opiskelun ja perheen hyväksi
- aikuiskoulutuksesta tehdään todellinen vaihtoehto
- sukupolvenvaihdokseen varaudutaan
- ikääntyvien työssäpysymistä tuetaan
- yhteistoimintalain kokonaisuudistus saatetaan valmiiksi
- verotuksen rakenteita uudistetaan työllisyyttä tukeviksi ja oikeudenmukaisiksi
 - työntekoa suosivaa vero- ja maksupolitiikkaa jatketaan
 - yritys- ja pääomaverouudistus saatetaan loppuun
 - työvaltaisten palvelualojen arvonlisävero alennetaan

Hallituksen työllisyystavoitteiden vaatimia toimenpiteitä

Kiireelliset työllisyystoimet

Työllisyystilanteen heikkenemisen kääntämiseksi pikaisesti uuteen nousuun on otettava käyttöön nopeasti työllisyyteen vaikuttavia toimia

1. Uusi talouskasvu on saatava vauhtiin

Hallitus on jo tehnyt kotimarkkinakysynnän kasvua tehokkaasti elvyttäviä päätöksiä. Tarvittaessa on talouskasvun tukemiseksi tehtävä täydentäviä toimenpiteitä. Suomen Pankin ja Suomen edustajien Euroopan keskuspankissa on saatava aikaan tuloksia Euroopan keskuspankin inflaation torjumiseen urautuneen väärän suhdannepolitiikan oikaisemisessa ja kasvua ja työllisyyttä tukevan talouspolitiikan edistämisessä.

2. Elinkeinopolitiikkaa on tehostettava

Valtion erityis- ja riskirahoituksen mahdollisuuksia (Finnvera, TeSi) laajennetaan sekä lisätään TE-keskusten käytössä olevia kone- ja laiteinvestointeihin tarkoitettuja sekä työllisyysperusteisia investointimäärärahoja. Suomen merenkulkuelinkeinolle luodaan tasavertaiset kilpailuedellytykset tonnistoveroa ja matkustaja-alustukea uudistamalla. VR:n junavaunutilauksia kotimaasta vauhditetaan ja varmistetaan rataverkon kunnossapidon rahoitus. Palvelujen viennin edistämiseksi tulisi pikaisesti laatia KTM:n johdolla oma hanke.

3. Aktiivisen työvoimapolitiikan keinoja ja voimavaroja on vahvistettava, työhallinnon velvoitteita on lisättävä

SAK tukee työhallinnon palvelujen hallitusohjelmassa linjattua rakenneuudistusta, jossa vaikeasti työllistyvien yksilöllistä palvelua tukemaan perustetaan työvoiman palvelukeskukset. Vuoden 2004 aikana palvelukeskusten toiminta on käynnistettävä kaikilla niillä paikkakunnilla, joissa se nopealla aikataululla on mahdollista. Meneillään olevassa yhteispalvelukokeilussa on mukana 18 paikkakuntaa ja 25 yhteispalvelupistettä.

Työvoiman palvelukeskusten keskeisin tavoite on löytää vaikeasti työllistyvien elämäntilanteeseen yksilöllisesti sopiva ratkaisu. Asiakkaiden työllistymistä vaikeuttavista monista ongelmista huolimatta tavoitteena on oltava työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Työ-, opetus- ja sosiaaliviranomaiset veloitetaan yhteistyöhön osana palvelukeskusten toimintaa.

Tosiasiallisesti työkyvyttömien pitkäaikaistyöttömien eläke-edellytysten arviointia jatketaan ja laajennetaan (Elma-projekti).

Ikääntyvien ja vähäisen pohjakoulutuksen omaavien työntekijöiden työttömyyttä ennaltaehkäistään muita tehokkaammin tarjoamalla aiempaa enemmän koulutus- ja ohjauspalveluja yritysten muutostilanteissa, jotta uusi työllistyminen nopeutuisi.

Suomessa olevan ulkomaalaisen työvoiman keskuudessa työllisyysaste on vain noin 40%. Maahanmuuttajille räätälöityjä työvoimapalveluita lisätään. Työvoimahallinto veloitetaan selvittämään tarkemmin maahanmuuttajien kotimaassaan hankkiman koulutuksen ja ammattitaidon laajuus ja se tunnustetaan nykyistä kattavammin. Maahanmuuttopolitiikassa arvioidaan nykyistä kattavammin maahanmuuton vaikutuksia tulonsiirtojen rahoituksen ja palvelutuotannon sekä työllisyysasteen kehityksen kannalta.

4. Vajaakuntoisten työllistämismahdollisuuksia on parannettava

Vajaakuntoisten ja vaikeasti työllistyvien työllistämiseksi luodaan mahdollisuus sosiaaliseen yritystoimintaan ja uusi laki sosiaalisista yrityksistä on saatava pikaisesti toimimaan myös käytännössä. Tämän lisäksi SAK esittää työmarkkinajärjestöjen yhteisen suosituksen antamista, jolla työelämän asenteita saadaan korjattua vajaakuntoisten työmarkkina-aseman parantamiseksi.

5. Irtisanomisiin on puututtava

Sijoittajien lyhyen ajan tuotto-odotukset ovat tuoneet neljännesvuosikatsausten ympärillä pyörivän kvarttaalitalouden myös työsuhdepolitiikkaan, vaikka onnistunut henkilöstöpolitiikka edellyttää pitkäjänteisyyttä. Keskeinen ongelma työttömyyden kasvun ehkäisemisessä on Suomessa tosiasiallisesti alhainen irtisanomiskynnys. Tuotannon supistamisen ja irtisanomisten kustannukset työnantajille ovat Suomessa merkittävästi alhaisemmat kuin useissa saman talousalueen maissa. Jos heikko suhdannetilanne Euroopassa jatkuu, syntyy kansainvälisille yrityksille Euroopan laajuisia tuotannon supistamispaineita, jotka toteutetaan irtisanomisilla siellä, missä se on edullisinta. Irtisanomiskynnyksen tosiasiallinen nostaminen tulee pitää mielessä ainakin seuraavin tavoin:

- Irtisanomis- ja lomautusuhan alaiseksi joutuneiden aseman parantamiseksi toteutetaan kolmikantaisesti valmisteltavat työllistymisohjelmat sekä työvoima- ja koulutuspoliittiset toimet. Yhteistoimintalakiin sisällytettävillä työnantajien uusilla velvoitteilla lisätään työntekijöiden turvallisuutta muutoksessa (Markku Wallinin johtama tupotyöryhmä).
- Työvoimahallinnon toimintatapoja muutetaan työttömyyttä ennaltaehkäisevään suuntaan. Työvoimahallinnon on kehitettävä valmiuksia selvittää yhdessä irtisanomis- ja lomautusaikeissa olevan työnantajan kanssa mahdollisuuksia sijoittaa työntekijöitä uudelleen. Tämä tapahtuisi työnantajan ja työvoimahallinnon yhdessä kustantaman ja järjestämän koulutuksen tai harjoittelun avulla. Työvoimahallinto myös puuttuu irtisanomisaikeisen työnantajan uudelleensijoitusvelvollisuuden toteutumiseen.

- Selvitetään kolmikantaisesti, millä tavoin suomalaisten yritysten irtisanomiskustannukset voidaan saattaa kansainvälisen vertailun kestäviksi.
- Lisätään työnantajien tietoutta taloudellisten ja tuotannollisten irtisanomisperusteiden sisällöstä sekä irtisanomisiin nähden ensisijaisesta uudelleensijoittamis- ja uudelleenkouluttamisvelvollisuudesta

Pidemmän aikavälin toimet työllisyysasteen nostamiseksi

Seuraavilla toimilla on jatkettava edellytysten luomista työllisyysasteen nousemiseksi.

6. Kasvua ja työllisyyttä sekä ostovoiman suotuisaa kehitystä tukevaa talous- ja työmarkkinapolitiikkaa on jatkettava.

Työllisyyden myönteisen kehityksen tärkein edellytys on talouskasvu. Viimeisen kahdeksan vuoden aikana syntyneet noin 300 000 uutta työpaikkaa ovat määrätietoisien kasvupolitiikan ansiota, jossa kotimaisen ostovoiman vakaalla kasvulla on ollut ratkaiseva merkitys. Tutkimuksen ja tuotekehittelyn julkista rahoitusta lisätään edelleen. Työmarkkinajärjestöjen tulee jatkossakin pyrkiä sellaisen sopimuspolitiikan toteuttamiseen, joka tukee työllisyyttä ja ostovoiman oikeudenmukaista kasvua.

7. Nuorten pysyvää siirtymistä työmarkkinoille on nopeutettava

Opiskeluaikoja lyhennetään lukukausien aikaista työskentelyä tehostamalla, kolmatta lukukautta kehittämällä, lisäämällä opintojen ohjausta ja aikaisempien opintojen hyväksilukemista. Opintotukijärjestelmää muutetaan valmistumista kannustavaan suuntaan myös opintolainajärjestelmää kehittämällä. Oppilaitosten valintamenettelyä kehitetään niin että nuoret pääsevät ilman turhia välivuosia jatkamaan opintojaan. Uudistuksia toteutetaan opetusministerin asettaman työryhmän ehdotusten valmistuttua.

8. Nuorten yhteiskuntatakuu on toteutettava

Nuorten yhteiskuntatakuu on toteutettava nopealla aikataululla. Kaikille alle 25-vuotiaille tarjotaan viimeistään kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen koulutus-, harjoittelu- tai työpaikka. Yhteiskuntatakuun lähtökohtana on oltava koulutuksen järjestäjien, kuntien sosiaalitoimen, Kelan ja työvoimatoimistojen yhteistyö. Jokaiselle tukea tarvitsevalle nuorelle on pystyttävä tarjoamaan yksilöllisesti räätälöityjä, mielekkäitä ratkaisuja, jotka tukevat hänen selviytymistään yhteiskunnassa ja parantavat hänen ammatillisia valmiuksiaan.

Yhteiskuntatakuuun tulee pitää sisällään useita eri toimia. (liite)

9. Työelämän on joustettava paremmin perheen ja opiskelun hyväksi

Työn ja perhe-elämän parempaa yhteensovittamista on jatkettava ja keskusteluun on otettava uudenlaisia vaihtoehtoja pienten lasten vanhempien työaikamalleista.

Työllisyysasteen nostamistavoitteessa onnistuminen tarkoittaa erityisen huomion kiinnittämistä naisten työssäkäynnin kehitykseen. Perhepoliittisia tukimuotoihin on tehtävä rakenteellisia uudistuksia, jotta ne mahdollistaisivat paremmin työssäkäynnin ja kannustaisivat siihen.

Aikuiskoulutuksen tarjonnan lisäämisen ohella on huolehdittava työelämän joustamisesta erityisesti tilanteissa, joissa työntekijä tahtoo hankkia ammatillista lisäkoulutusta työnsä ohessa. Tätä varten on tarpeen kehittää malli osa-aikatyön ja koulutuksen vuorotteluksi ja niveltämiseksi toimivaksi kokonaisuudeksi. Mallin käyttöönottamiseksi käynnistetään kolmikantaiset valmistelut.

Osa-aikatyöttömyyden aikaisesta toimeentulosta on huolehdittava varmistamalla toimivan sovitellun työttömyyspäivärahamallin jatkuminen.

10. Aikuiskoulutuksesta on tehtävä todellinen vaihtoehto

Työelämän voimakas rakennemuutos edellyttää, että valmiuksia aikuisten täydennys- ja jatkokoulutukseen lisätään. Ammatilliseen aikuiskoulutukseen erikoistuneiden oppilaitosten epävarma rahoituspohja kaipaa parannusta, jotta erityisesti ammatillisen lisäkoulutuksen aloituspaikkoja voidaan lisätä. Säädetään laki työelämän aikuiskoulutuskeskuksista, jolla lailla yhtenäistetään ja varmistetaan aikuiskoulutuskeskusten toimintaedellytykset.

Irtisanotuiksi tai lomautetuiksi tulleiden uudelleen työllistymistä nopeutetaan myös omaehtoisen lisäkoulutuksen avulla. Aikuiskoulutustuen ohelle kehitetään erityinen uudelleen koulutustuki irtisanomisen jälkeen uudelleen koulutukseen hakeutuville. Tukien määrän ja hakumenettelyjen on oltava kouluttautumiseen kannustava.

Työelämässä vailla peruskoulun jälkeistä koulutusta oleville suunnattua Noste-ohjelmaa on kehitettävä niin, että siihen voi osallistua vuosittain vähintään 10 000 opiskelijaa.

11. Työelämän sukupolvenvaihdokseen on varauduttava kolmikantaisella toimintamallilla

Hallittua ja inhimillistä sukupolvenvaihdosta varten hallitus valmistelee työmarkkinaosapuolten kanssa toimintamallin sukupolvenvaihdoksen hoitamiseksi työyhteisöissä. Ikääntyvien työntekijöiden kokemus ja ammattitaito on saatava tehokkaasti välitettyä nuoremmille. Toimintamallilla autetaan hahmottamaan oman työpaikan lähivuosien ikäjakauma ja lisätään johdon tietoisuutta ikääntyvien työntekijöiden vahvuuksista. Toimintamallin avulla voidaan ottaa paremmin huomioon myös ikääntyneiden erityistarpeet työn organisoinnin ja työolojen kehittämisen kannalta.

12. Ikääntyvien työssäpysymistä on tuettava

Työllisyysasteen nostaminen ja ylläpitäminen edellyttävät, että ihmisten työuria voidaan pidentää ennen kaikkea työssä jaksamista parantamalla. Keskimääräistä eläköitymisikää on pystyttävä nostamaan. Työllisyysasteen nostaminen hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti edellyttää ainakin seuraavia asioita.

- Ikääntyvien työntekijöiden työllistämiskynnyksen madaltamiseksi riskiä työkyvyttömyystilanteiden varalta tasataan työntekijän kaikkien työnantajien kesken. Tämän työnantajien omavastuun tasaaminen valmistellaan kolmikantaisesti.
- Työnantajien tulisi tarkistaa asenteitaan ikääntyvien ihmisten työllistämisessä ja työssä pitämisessä. Työttömyyseläkeputki ei ole keino ikääntyvän henkilöstön karsimiseksi henkilöstön supistamistilanteissa. Sen tarkoitus on turvata iäkkäinä työttömiksi joutuneiden myöhempää toimeentuloa. Työmarkkinajärjestöt vaikuttavat jäsentensä asenteiden muuttamiseksi ikääntyneiden syrjimisen estämiseksi henkilöstön supistamistilanteissa.
- Työmarkkinajärjestöt aloittavat hallituksen kanssa neuvottelut toimenpiteistä, joilla työelämää voidaan muuttaa ikääntyvien työssäjaksamista tukevaksi. Kaikki osapuolet sitoutuvat hyvien käytäntöjen levittämiseen. Valtion on kehitettävä TE -keskusten yhteyteen työnantajille ikääntyvien työssäjaksamista tukevia neuvontapalveluja. Työelämän johtamismenetelmiä ikääntyvien työssäjaksamista tukevaksi kehitetään edelleen tehostamalla työelämän ohjelmahankkeita (mm. TYKES).
- Maatalousyrittäjien tilojen sukupolvenvaihdoksiin liittyviä ikärajoja muutetaan työssäpysymistä tukeviksi.
- Niin sanottujen ostoeläkkeiden verokohtelu on saatettava tukemaan myöhempää eläkkeelle siirtymistä.

13. Työelämän laatua on kehitettävä

Johtamismenetelmiä, työyhteisöjä ja työoloja on kehitettävä niin, että ne osaltaan tukevat työllisyyttä ja työssä jaksamista.

- Valmistellaan puitesopimus henkilöstön oikeasta mitoituksesta, jossa hankkeessa otetaan huomioon uuden työturvallisuuslain veloitteet. Työelämän kehittämiseksi luodun uuden lainsäädännön tehokas käyttöönotto edellyttää, että työelämän toimijat, erityisesti yksittäiset työnantajat sitoutuvat siihen nykyistä voimakkaammin. Puitesopimuksella varmistetaan, että parempaa työssäjaksamista edesauttava työelämän laadullinen kehittäminen on tehokasta. Kytetään työsuojelun ja työterveyshuollon asiantuntemus arvioimaan irtisanomistilanteissa irtisanomistoimien vaikutuksia työterveyteen ja työssä jaksamiseen erityisesti silloin, kun yrityksen toimintaa ei lakkauteta tai muutoin supisteta. Organisoidaan jo toteutettujen irtisanomisten jälkeen jäljelle jääneiden työntekijöiden työterveyden seuranta tietyksi määräajaksi.

- Käynnistetään kolmikantaisesti yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa työelämän tutkimustuloksia hyödyntämällä hanke johtamisen apuna käytettävistä malleista, joiden avulla henkilöstön määrä voidaan mitoittaa haitallisen kuormituksen välttämiseksi.
- Johtamisen apuvälineeksi ja suunnitelmallisen yhteistyön kehittämiseksi sovitaan laadittavaksi työpaikoille henkilöstöraportointijärjestelmä.
- Työministeriön uudistetut työelämän kehittämisohjelmat (TYKES) tulee toteuttaa suunnitelmien mukaisesti.

14. Yhteistoimintalain kokonaisuudistus on saatava valmiiksi

Toteutetaan yhteistoimintalain kokonaisuudistus, jonka yhteydessä parannetaan työntekijöiden vaikuttamismahdollisuuksia yritysjärjestelyissä ja muissa toiminnan muutoksissa, töiden uudelleen organisoinnissa sekä työvoiman käyttötapoihin liittyvissä päätöksissä. Yhteistoimintalain on osaltaan tuettava työyhteisöjen kehittämistä sekä työntekijöiden vaikutusmahdollisuuksien parantamista työelämän muutoksissa ja irtisanomistilanteissa.

Verotuksen on tuettava työllisyyttä ja oikeudenmukaisuutta

Työn verotusta on kevennettävä siirtämällä painopistettä pääomatulojen, kiinteistövarallisuuden ja ympäristöverotuksen suuntaan.

Hallitus on tehnyt tänä vuonna merkittäviä suhdannepoliittisia ratkaisuja keventämällä verotusta. Verotuksen rakenteita on uudistettava jatkossa rakenteellisesti työllisyyttä tukevalla tavalla.

15. Työntekoa suosivaa vero- ja maksupolitiikkaa on jatkettava

Palkansaajien verotus on eurooppalaisessa vertailussa Suomessa edelleen suhteellisesti kireämpää kuin yritysverotus vastaavissa vertailuissa. Hallitusohjelman työllisyystavoitteisiin pääseminen edellyttää vastaisuudessa julkisen talouden veronkevennysvaran käyttämistä juuri palkkaverotuksen keventämiseen. Edessä oleva Kansaneläkelaitoksen rahoituksen uudistaminen hoidetaan niin, etteivät palkansaajille tulevat, työntekoa rasittavat maksut nouse.

16. Yritys- ja pääomaverouudistus on saatettava loppuun

Yritys- ja pääomaverouudistuksen linjoja koskeva poliittinen valmistelu on saatettava hallitusohjelman mukaisesti loppuun tämän vuoden puolella. Näin on yrityselämään luotava ennakoitavuutta, jotta yritysten investointi ja henkilöstön rekrytointipäätökset lisääntyisivät. Yritys- ja pääomaverouudistuksella ei saa pienentää näiden verolajien tuottoa ja uudistus on tehtävä kestävä vähintään kuluva vaalikausi.

17. Työvaltaisten palvelualojen arvonlisäveroa on alennettava

Suomen edustajien tulee toimia EU:ssa siten, että Suomessa voidaan toteuttaa työvaltaisten palvelualojen arvonlisäverokannan alennus. Työllisyyden takia ensimmäksi on alennettava ravintoloiden ja henkilöstöruokailun ruokatarjoilun alv-kantaa. Työvaltaisten alojen suosimista arvonlisäverotuksessa on jatkettava.

Näiden ehdotusten pohjalta SAK on valmis panostamaan yhteistyöhön hallituksen kanssa työllisyystavoitteiden saavuttamiseksi

LIITE

Nuorten yhteiskuntatakuu

- Peruskoulussa ja toisen asteen koulutuksessa on varmistettava riittävät resurssit oppilashuoltoon, opintojen ohjaukseen ja erityisopetukseen.
- Kaikille peruskoulun suorittaneille tarjotaan koulutuspaikka toisen asteen koulutuksessa tai peruskoulun lisäopetuksessa. Vailla toisen asteen koulutusta oleville koulutukseen ja harjoitteluun ohjaaminen on aina ensisijainen vaihtoehto työttömyydelle. Näiden nuorten aktivointivastuu kuuluisi jatkossa työvoiman palvelukeskuksille. Kunnissa, joissa ei ole palvelukeskusta, on yhteiskuntatakuun toteutumisenesta vastaaminen järjestettävä muutoin, esimerkiksi kunnan sosiaali- ja opetustoimen sekä työhallinnon yhteistyöllä. Olennainen osa toimintaa ovat työpajat, jotka tarjoavat nuorille hyvän mahdollisuuden tutustua työelämään ja opiskeluun. Toiminnan tavoitteena on aina tutkintoon johtavan koulutuksen aloittaminen.
- Turvataan kattava työpajaverkosto työssäkäyntialueittain (144) tai seutukunnittain (88). Työpajojen toiminta on vakinaistettava ja valtion on huolehdittava riittävästä rahoituksesta. Samalla työpajojen ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä on edistettävä niin, että nuori voi työpajassa suorittaa esimerkiksi jonkin näyttötutkinnon osan.
- Kaikkiin ammatillisiin oppilaitoksiin kehitetään toimivat ura- ja rekrytointipalvelut. Ura- ja rekrytointipalvelujen tarkoituksena on edistää oppilaitoksessa opiskelevien ja sieltä valmistuvien työllistymistä ja jatkokoulutukseen siirtymistä. Palvelut ovat osa opintojen ohjausta ja siihen sisältyy urasuunnittelun ohjaus koko opiskelupolun ajalta.
- Toisen asteen opiskelijoiden opintotuen epäkohdat korjataan. Toisen asteen opiskelijoiden opintotuen vanhempien tuloihin perustuvaa tuloharkintaa lievennetään ja itsenäisesti asuvilta alle 20-vuotiailta toisen asteen opiskelijoilta vanhempien tuloharkinta poistetaan kokonaan.
- Tutkinnon suorittaneille työttömille työnhakijoille tarjotaan kolmen kuukauden kuluessa työttömyyden alkamisesta nuoren omia odotuksia ja tulevaisuuden tavoitteita tukeva opiskelu-, harjoittelu- tai työpaikka. Nuorille työmarkkinatuesta tehdään nuorten aktiiviraha, jonka turvin kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen nuori voi hakea työtä sekä yksityiseltä että julkiselta sektorilta. Nuoren työttömän työllistävä työnantaja saa työmarkkinatuen suuruisen tuen (n. 500 E / kk), joka käytännössä riittää työnantajamaksujen maksamiseen.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Hakaniemenranta 1, PL 157, FIN-00531 Helsinki, puh (09) 77211, fax (09) 7721 447, internet: <http://www.sak.fi>

Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf

Hagnäskajen 1, PB 157, FIN-00531 Helsingfors, tel (09) 77211, fax (09) 7721 447, internet: <http://www.sak.fi>

The Central Organisation of Finnish Trade Unions SAK

Hakaniemenranta 1, P.O. Box 157, FIN-00531 Helsinki, phone +358 9 77211, fax +358 9 7721 447, internet: <http://www.sak.fi>